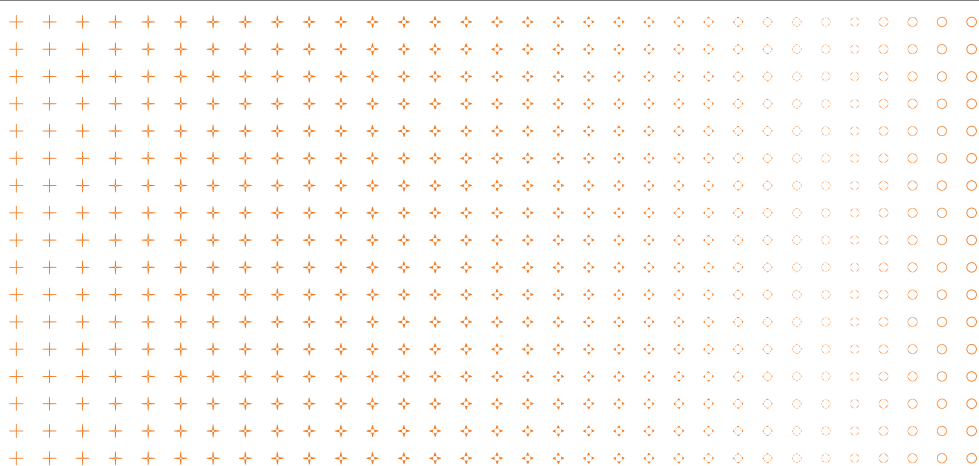
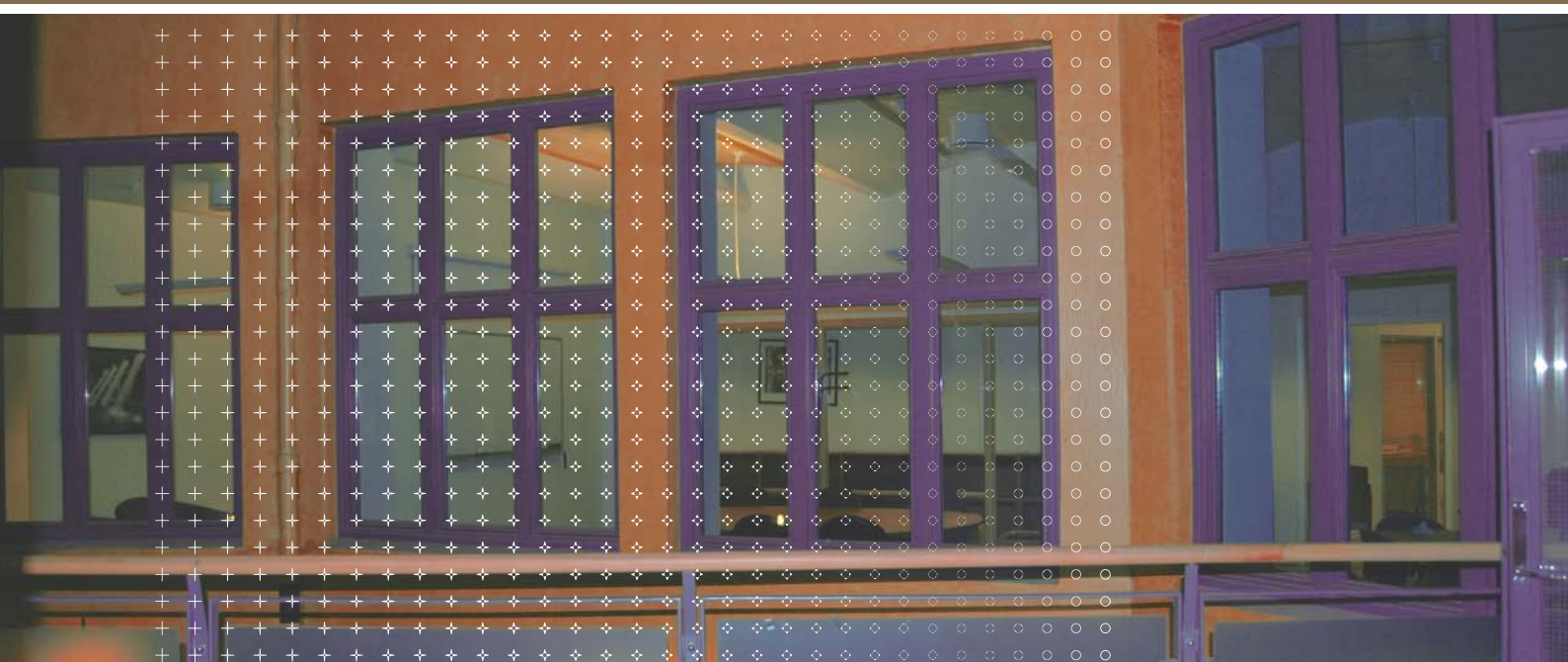

2007

Årsrapport

Likestillings- og diskrimineringsombudet

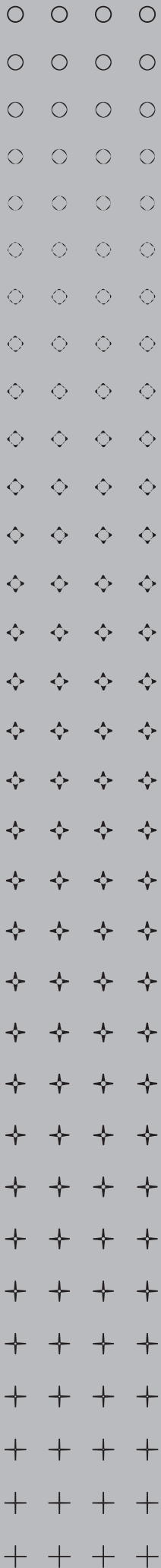

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Utgitt av
Likestillings- og
diskrimineringsombudet
Oslo, 2008
1. utgave
ISBN- 978-82-92852-08-8

1. DELMÅL 1: Høy kvalitet i lovhåndhevingen	7
1.1. RESULTATMÅL 1: Korrekt og effektiv saksbehandling	7
1.1.1. Resultatindikator 1: Antall behandlede klagesaker	7
1.1.2. Resultatindikator 2: Antall hasteparagrafsaker	8
1.1.3. Resultatindikator 3: Antall saker tatt opp på eget initiativ	9
1.1.4. Resultatindikator 4: Saksbehandlingstid	9
2. DELMÅL 2: God veiledning	11
2.1. RESULTATMÅL 1: Et lavterskeltilbud som er lett tilgjengelig for brukerne	11
2.1.1. Resultatindikator 1: Antall registrerte veiledningssaker	11
3. DELMÅL 3: Offensiv og synlig pådriver for likestilling og mot diskriminering	15
3.1. RESULTATMÅL 1: God kontakt med relevante myndigheter, kompetansemiljøer og interesseorganisasjoner	15
3.1.1. Resultatindikator 1: Møter i brukeforum, brukerutvalg og andre fagfora	15
3.1.2. Resultatindikator 2: Samarbeidsprosjekter	17
3.1.3. Resultatindikator 3: Internasjonalt samarbeid	18
3.2. RESULTATMÅL 2: Avdekke diskriminerende forhold og drive påvirkningsarbeid	20
3.2.1. Resultatindikator 1: Høringsuttalelser	20
3.2.2. Resultatindikator 2: Arrangementer	21
3.2.3. Resultatindikator 3: Medieoppslag	22
3.2.4. Internett	23
3.2.5. Måling av omdømme	23
3.2.6. Dokumentasjonsarbeid	23
4. Øvrige prosjekter	25
4.1 Kampanjen: «Bevisst – på deg selv og på andre»	25
4.1.1 Bevisstturneen	25
4.1.2. Bevisst valg 2007	26
4.1.3. Prosjektet «Tett Gapet»	27
4.1.4. Det europeiske året for like muligheter for alle	27
4.2. Etnisk diskriminering i statlig sektor	28
5. Interne forhold	29
5.1. Personalmessige forhold og likestilling	29
5.1.1. Kjønnfordeling	29
5.1.2. Lønnsmessige forhold	30
5.1.3. Internt avansement	30
5.1.4. Stillingsbrøker og overtidsbruk	31
5.1.5. Kompetanseutvikling	31
5.1.6. Seniorer	31
5.1.7. Andre relevante forhold	32
5.1.8. Mangfold	32
5.2. Økonomi 2007	33
5.2.1. Inntekter – bevilgninger og årsresultat	33
5.2.2. Nærmere om prosjekter	36
5.2.3. Gjeld, avsetning og fordringer per 31.12.07	38
5.3. Diverse	38
5.3.1. Etske retningslinjer	38
5.3.2. Krisehandtering og informasjonsberedskap	38
5.3.3. Føringer på IT-området	39
5.3.4. Krav om risikostyring	39
5.3.5. Grønn stat – miljøledelse	39
5.3.6. Serviceerklæring	39
5.3.7. Overlevering av arkiv	39
5.3.8. Bygningers drift, lokalleie	39
5.3.9. Samlokalisering med Likestillings- og diskrimineringsnemnda	39

Innledning

Likestillings- og diskrimineringsombudet skal være en synlig og tillitvekkende samfunnsaktør. Det er ombudets overordnede mål fram til 2010. Godt dokumentasjonsarbeid sammen med arrangementer, foredrag og synliggjøring gjennom media, har preget arbeidet i 2007. I tillegg har ombudet hatt mange store kampanjer dette året. Disse har også bidratt både til å markere ombudet som kompetansesenter og til å synliggjøre arbeidet vårt og hva vi kan gjøre for den enkelte som utsettes for diskriminering.

Ombudets juridiske klage- og veiledningsarbeid ble i 2007 grundig dokumentert gjennom rapporten PRAKSIS. Denne første utgaven gjaldt saker fra 2006 og en ny utgave som dokumenterer arbeidet i 2007 blir lagt fram våren 2008. Rapporten har vært mye etterspurt, også utenom juridiske miljøer.

Vi ser at det er et stort behov i arbeidslivet for veiledning i tilrettelegging for mangfold. I 2007 har ombudet hatt en omfattende veilednings- og foredragsvirksomhet for å spre kunnskap om hvordan bedrifter, organisasjoner og partene i arbeidslivet best mulig kan arbeide for å fremme like muligheter og bekjempe diskriminering. Ombudet har også laget veiledning «Like muligheter for alle i arbeidslivet» som er et verktøy for arbeidsgivere og tillitsvalgte i dette arbeidet. Gjennomgangen av 50 kommuners redegjørelser i forhold til aktivitets- og redegjøringsplikten som startet i 2007, viser også at det er behov for mer kunnskap om likestillingsarbeidet i kommunene.

Likestillingsrapporten SaLDO er en videreføring av det tidligere Likestillingsbarometret, men med større bredde i forhold til alle diskrimineringsgrunnlag. SaLDO blir en årlig utgivelse for å dokumentere tilstanden når det gjelder likestilling og diskriminering på ulike samfunnsområder. Den første utgaven ble svært godt mottatt av så vel publikum som media. Rapporten har også vært viktig for å etablere ombudet både som pådriver og kompetansesenter.

Mediearbeidet står sentralt i ombudets pådriverarbeid og for å gjøre oss kjent blant brukerne. Arbeidet har hatt høy prioritet i 2007 og har gitt en betydelig økning av henvendelser og presseoppslag. I antall presseklipp fra nettet har vi hatt en økning på 80 prosent fra året før.

2007 var det europeiske året for like muligheter for alle og ombudet var koordinator i Norge for dette tiltaket. I tillegg mottok vi EU-midler gjennom Arbeids- og inkluderingsdepartementet til en landsomfattende turné for å informere om diskrimineringsloven. Gjennom Sosial- og helsedirektoratet fikk ombudet ansvar for arbeidslivsdelen av en større kampanje om personer med nedsatt funksjonsevne. Lokalvalgene i 2007 ble fulgt opp med en kampanje støttet av Kommunal- og regionaldepartementet for å få flere kvinner

inn i kommunestyrene. Tiltaket endte med et brev og en anbefaling til kommunalministeren om å lovfeste et krav om 50 prosent kvinner på alle partilistene og at listene skal ha annenhver kvinne og mann.

Kampanjene har bidratt til god synlighet av ombudets arbeid, men har også krevd mye ressurser av organisasjonen.

På terskelen til 2008 opplever vi at ombudet er rimelig godt etablert som samfunnsaktør. Antall veiledningssaker har økt, noe som tyder på at synligheten er god. Tilfanget av klagesaker viser likevel at det gjenstår en del arbeid for å nå fram i like stor grad til de forskjellige gruppene som opplever seg diskriminert. Det gjelder for eksempel diskriminering på grunn av etnisitet, nedsatt funksjonsevne og seksuell orientering.

Oslo, 15.02.08

for

Beate Gangås
Likestillings- og diskrimineringsombud

1. DELMÅL 1: Høy kvalitet i lovhåndhevingen

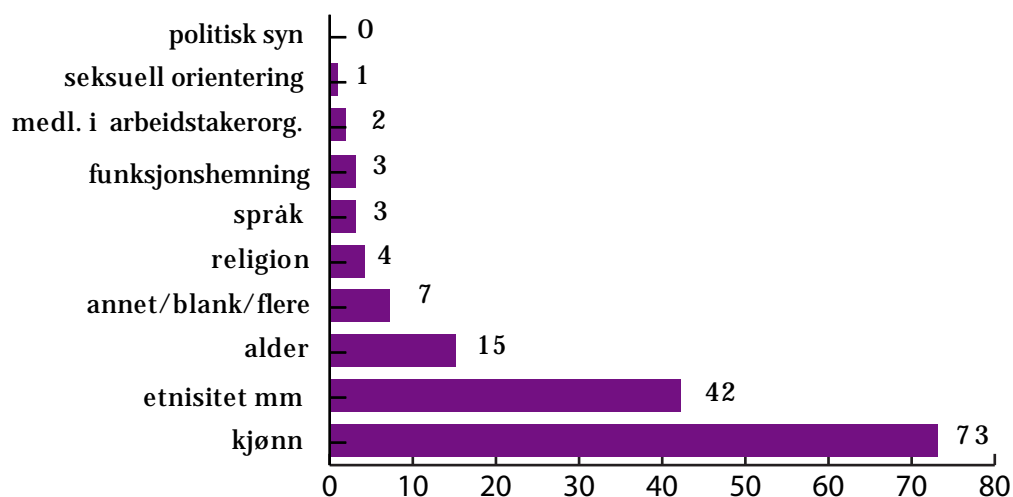
1.1. RESULTATMÅL 1: Korrekt og effektiv saksbehandling

1.1.1. Resultatindikator 1: Antall behandlede klagesaker

I 2007 mottok ombudet 150 klager. Med klager mener ombudet saker hvor ombudet innhenter redegjørelse og informasjon fra både klager og motparten, og hvor ombudet skal uttale seg om det påklagede forholdet er i strid med det lovverket ombudet håndhever. Av de klagesakene ombudet behandlet i 2007, ble 132 ferdigbehandlet ved at ombudet enten ga en uttalelse, avviste eller henla saken. En rask vurdering av om en sak skal behandles eller henlegges er et viktig verktøy for å sikre effektiv behandling av klagesaker hvor ombudet har en reell mulighet til å ta stilling til om det er skjedd brudd på diskrimineringsforbud eller ikke. Saker som faller utenfor ombudets mandat skal avvises.

Av de 150 klagesakene ombudet mottok i 2007, berørte 128 kun ett diskrimineringsgrunnlag. I de resterende 22 var to eller flere diskrimineringsgrunnlag berørt. Kjønn og etnisitet er de to diskrimineringsgrunnlagene ombudet hyppigst får inn klager på. Se figur 1.1.1.1 for fordeling på de andre diskrimineringsgrunnlagene.

Figur 1.1.1.1: Juridiske klagesaker 2007 etter grunnlag

Den tilsynelatende drastiske nedgangen i antall klagesaker fra 300 i 2006 til 150 i 2007 (se tabell 1.1.1.2), skyldes i hovedsak tre forhold: At de ikke-ferdigbehandlede klagesakene fra det tidligere Likestillingsombudet ble overført til Likestillings- og diskrimineringsombudet ved etableringen 1.1.2006. At det er flere saker som behandles som veiledningssaker istedenfor som en klagesak per i dag (jf. økning i antall veiledningssaker). Og til slutt at man i 2006 hadde et prosjekt som gikk på å ta opp saker på eget initiativ i forhold til alders- og språkdiskriminering. Summen av klager og veiledninger viser at folk henvendte seg mer til ombudet i 2007 enn i 2006 (se tabell 2.1.1.2 for veiledningssaker).

Tabell 1.1.1.2 Klagesaker etter samfunnsområde

KLAGER	2006	2007	TIL SAMMEN
Annet/flere/ukjent	13	5	18
Arbeidsliv	188	105	293
Bolig	9	2	11
Offentlig forvaltning	45	14	59
Organisasjoner	5	5	10
Politi, påtalemyndighet, straffesak	1	4	5
Privatliv	1	1	2
Rettsvesenet	2	0	2
Utdanning	14	7	21
Varer og tjenester	22	7	29
TIL SAMMEN	300	150	450

1.1.2. Resultatindikator 2: Antall hasteparagrafsaker

Ombudets uttalelser er ikke rettslig bindende. Det betyr at den som får en uttalelse mot seg kan la være å ta hensyn til uttalelsen uten risiko for sanksjoner fra ombudet. Visse pålegg, som for eksempel å rette opp eller stanse en diskriminerende praksis, kan gis av Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

På ett område har likevel ombudet adgang til å fatte rettslig bindende vedtak om å stanse en diskriminerende handling. Dersom et slikt vedtak ikke kan vente til Likestillings- og diskrimineringsnemnda kan behandle saken, kan ombudet i særlige tilfeller fatte vedtak etter diskrimineringsombudsloven § 4, jf. § 7. Formålet er å stanse en diskriminerende handling raskt. Ombudet har benyttet adgangen til å varsle om hastevedtak i elleve saker i løpet av 2007. Alle sakene gjaldt ulovlige stillingsannonser. I samtlige saker har den som har fått uttalelsen mot seg bekreftet at de vil endre praksis. Det har

derfor ikke vært nødvendig å fatte såkalt hastevedtak. Sakenes utfall viser imidlertid at adgangen til å fatte bindende vedtak er et viktig virkemiddel i arbeidet for å hindre diskriminerende handlinger.

1.1.3. Resultatindikator 3: Antall saker tatt opp på eget initiativ

Ombudet har hjemmel til å ta opp saker på eget initiativ. Adgangen til å ta opp saker av eget tiltak er et viktig supplement for å avdekke på hvilke områder i samfunnet det skjer diskriminering. Vi mottar fortsatt flest saker om diskriminering når det gjelder mulig brudd på likestillingsloven, og særlig spørsmål om arbeidsliv, graviditet og foreldrepermisjon. Det er derfor helt avgjørende at ombudet selv tar initiativ til å ta opp konkrete saker som reiser spørsmål om diskriminering på områder hvor vi ikke mottar så mange henvendelser. I 2007 tok ombudet opp 19 klagesaker på eget initiativ. Dette er en nedgang fra 2006. Sakene er dels tatt opp etter egne undersøkelser, etter medieomtale eller etter tips fra publikum eller organisasjoner.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten, jf likestillingsloven § 1a

I ombudets håndheving av likestillingsloven inngår kontroll av aktivitets- og redegjørelsesplikten som er pålagt alle arbeidsgivere.

Ombudet har i 2007 valgt å fokusere på kommunesektoren i arbeidet med å kontrollere likestillingsredegjørelser, blant annet fordi kommunene er store kvinnearbeidsplasser. 50 kommuner ble valgt med utgangspunkt i at alle fylker skulle være representert med to kommuner, inkludert den mest folkerike i fylket. Alle kommunetyper er representert i utvalget.

I forhold til kravene til redegjørelsene har ombudet tatt utgangspunkt i Ot. prp. 77 (2000-01) og lagt spesielt vekt på kjønnsdelt oversikt over ansatte, lønn, arbeidstid og permisjonsuttak. Vi har lagt vekt på at oversikten skal systematiseres på sektor- og stillingsnivå. I tillegg skal igangsatte og planlagte likestillingstiltak beskrives med mål og resultater.

Ombudet ser et behov for å utvikle standarder for god redegjørelse i samarbeid med kommunene. Gjennom årets kontroll har vi funnet flere svært gode eksempler på hvordan dette kan løses uten å legge opp til en svært omfattende redegjørelse. Derfor ønsker ombudet å jobbe for at mest mulig av rapporteringen legges inn i vanlige rutiner og at vi, i samarbeid med KS og foregangskommuner, kan utvikle en standard for analyse og sammensetning av oversiktene. En standardisering vil skape forutsigbarhet og sikre gode og sammenliknbare oversikter. Ombudet vil følge opp kommunesektoren også i 2008.

1.1.4. Resultatindikator 4: Saksbehandlingstid

Når det gjelder saksbehandlingstid er det saksbehandling av juridiske klage- og veiledningssaker ombudet har hatt fokus på i 2007.

Det er et mål at de som henvender seg til ombudet skal motta umiddelbar tilbakemelding på telefonhenvendelser, og et snarlig svar på e-posthenvendelser. Målet om svar på e-posthenvendelse innen maksimum to dager har vi ikke klart å oppfylle til enhver tid, men det er ingen grunn til å fravike dette. De fleste som møter opp personlig hos ombudet får snakke med en saksbehandler samme dag.

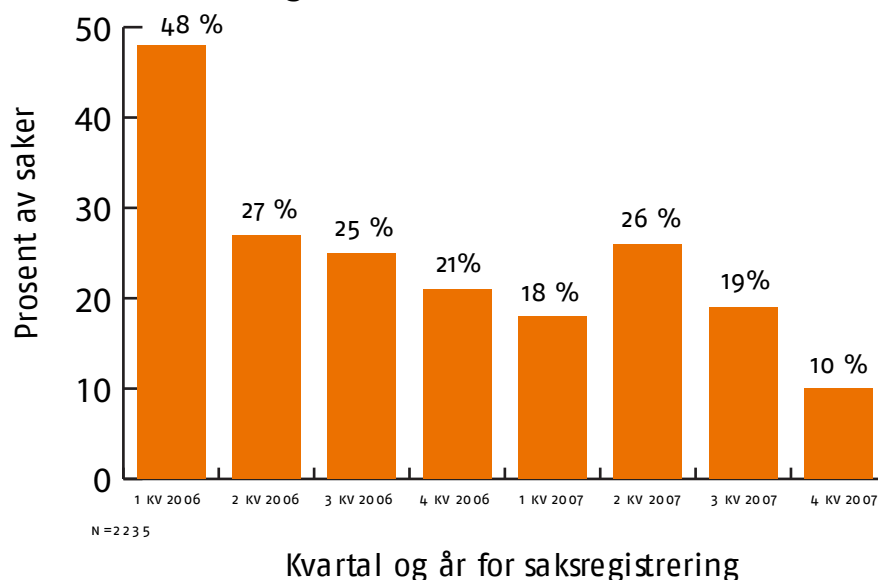
Tabell 1.1.4.1: Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for juridiske klage- og veiledningssaker i hele uker

TYPE SAK	2006	2007
Avsluttede klagesaker	19	13
Avsluttede veiledningssaker	4	3

I løpet av 2007 har vi utviklet elektroniske verktøy for å måle responstid og gjennomsnittlig saksbehandlingstid. Som tabell 1.1.4.1 viser, har det vært en nedgang i saksbehandlingstiden i klage- og veiledningssaker på juridisk avdeling i 2007. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på klagesaker har gått ned fra 19 til 13 uker.

Når man ser på saksbehandlingstiden på klage- og veiledningssaker samlet kvartal for kvartal er trenden fra 2006 nedadgående. Det er en stadig mindre andel av saker som det tar lang tid å behandle. Noe av denne nedgangen skyldes at det er blitt en større andel veiledningssaker som tar langt kortere tid å behandle enn klagesaker.

Figur 1.1.4.2: Andel av saker hvor behandlingstiden er seks uker eller mer

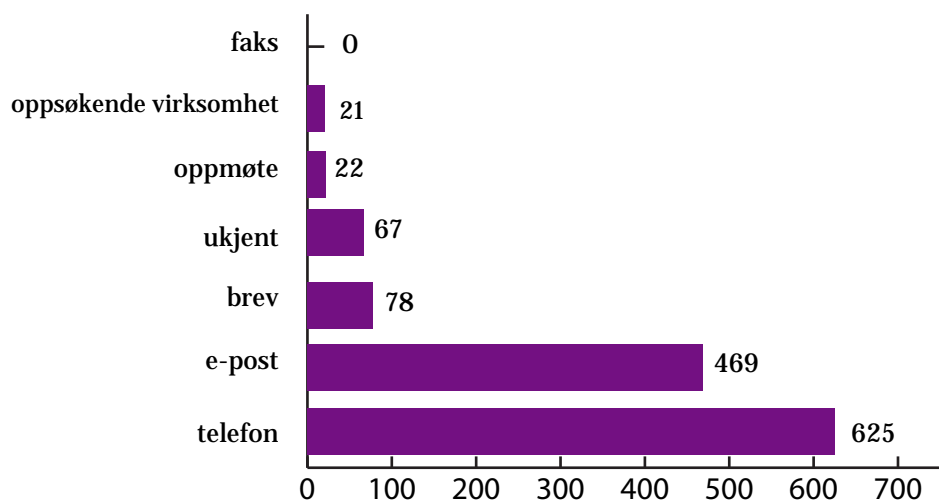
2. DELMÅL 2: God veiledning

2.1. RESULTATMÅL 1: Et lavterskeltilbud som er lett tilgjengelig for brukerne

2.1.1. Resultatindikator: Antall registrerte veiledningssaker

Brukerne har anledning til å henvende seg til ombudet på en rekke måter: via brev, e-post eller telefon. I tillegg er det mulig å møte opp hos ombudet å få snakke med en jurist nærmest med det samme. Nytt av 2007 er muligheten til å sende klager og forespørsler via ombudets nettsider.

Figur 2.1.1.1: Kanal for første kontakt i en veiledningssak i 2007

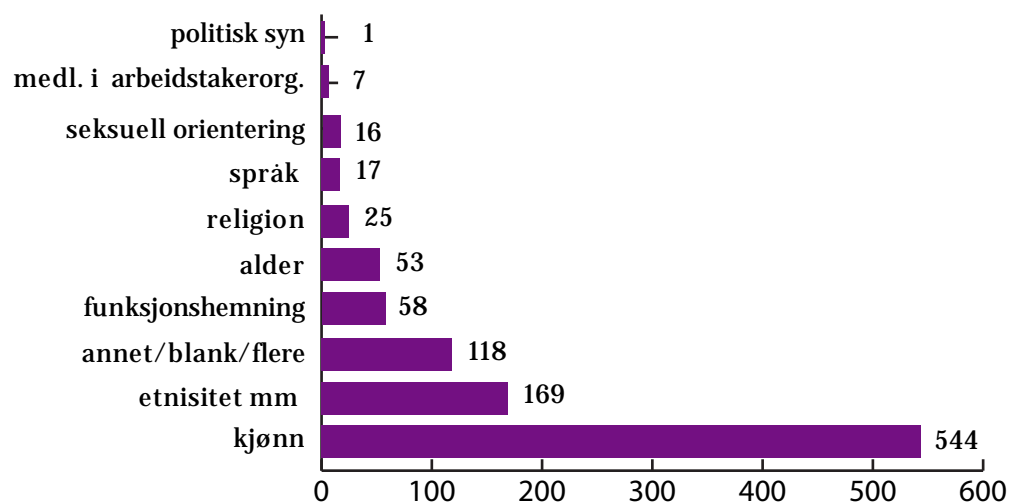
Tallene for 2007 viser at de fleste registrerte henvendelsene om veiledning kom via telefon, til sammen 625. E-post har også blitt en viktig kanal for veiledning og det er registrert 469 slike henvendelser.

Ombudet erfarer at antallet henvendelser fra personer som søker veiledning i spørsmål om diskriminering har økt vesentlig fra 2006. I 2006 mottok ombudet 824 veiledningssaker, hvorav 779 var på juridisk avdeling. I 2007 mottok ombudet til sammen 1282 veiledningssaker, hvorav 1010 var på juridisk avdeling og 252 på samfunnsavdelingen (totalen inkluderer 133 henvendelser til samfunnstelefonen).

Tabell 2.1.1.2 Veiledningssaker fordelt på samfunnsområder*

VEILEDNING	2006	2007	TIL SAMMEN
Annet/flere/ukjent	132	203	335
Arbeidsliv	405	560	965
Bolig	15	12	27
Offentlig forvaltning	135	171	306
Organisasjoner	14	17	31
Politi, påtalemyndighet, straffesak	31	32	63
Privatliv	18	19	37
Rettsvesenet	4	3	7
Utdanning	27	31	58
Varer og tjenester	43	101	144
TIL SAMMEN	824	1149	1973

* Tallene i tabellen inkluderer ikke de 133 telefonhenvendelsene til samfunnsavdelingen i 2007. Veiledningssakene gjelder både samfunnsavdelingen og juridisk avdeling

Figur 2.1.1.3 Juridiske veiledningssaker 2007 etter grunnlag

På samme måte som for klagesakene er det diskrimineringsgrunnlagene kjønn og etnisitet som dominerer de juridiske veiledningssakene.

Samfunnsavdelingens veiledning

I 2007 fokuserte samfunnsavdelingen på arbeidsgivere og arbeidslivets organisasjoner i sitt veiledningsarbeid. Mange henvendelser dreide seg om kun ett diskrimineringsgrunnlag, ofte kjønn. Der det var mulig har vi i vår veiledning sett alle diskrimineringsgrunnlagene i sammenheng og fokusert på hvordan likebehandling av alle grupper kan inkluderes i likestillingsarbeidet. I tillegg har ombudet tilbudt mer omfattende veiledning til samarbeidspartnere i kommunesektoren i forbindelse med aktivitets- og redegjøringsplikten.

Veiledningen «Like muligheter i arbeidslivet»

I 2007 utarbeidet ombudet veiledningen «Like muligheter i arbeidslivet» Bakgrunnen for utarbeidelsen av denne var å få et arbeidsverktøy til et kurs som rettet seg mot arbeidsgivere, tillitsvalgte, verneombud og andre med interesse for feltet.

Formålet var å utarbeide en praktisk veiledning som dekket alle diskrimineringsgrunnlagene i likestillingsloven, diskrimineringsloven og arbeidsmiljøloven. Hovedvekten ligger på å formidle konkrete tips og råd for hvordan man oppnår likestilling og unngår diskriminering. Veiledningen er publisert i papirform og på web.

3. DELMÅL 3: Offensiv og synlig pådriver for likestilling og mot diskriminering

3.1. RESULTATMÅL 1: God kontakt med relevante myndigheter, kompetansemiljøer og interesseorganisasjoner

3.1.1. Resultatindikator 1: Møter i brukeforum, brukerutvalg og andre fagfora

Brukerutvalg

Ombudets brukerutvalg består av 14 representanter som dekker alle diskrimineringsgrunnlag og aktuelle samfunnsområder som utdanning og arbeidsliv. Representantene kommer fra ulike miljøer og ulike deler av landet. I 2007 har det vært avholdt fire brukerutvalgsmøter.

Brukerutvalget er et rådgivende organ og et diskusjonsforum for aktuelle temaer i forhold til ombudet. Temaer som har vært drøftet i 2007 har blant annet vært kjønnslemlestelse, diskriminerende språkbruk, hatkriminalitet og unntaksparagrafen i lovverket. Temaene blir i hovedsak foreslått av medlemmene.

Brukerforum

Ombudets brukerforum er møter mellom ombudet og organisasjoner, interessegrupper og enkeltpersoner som representanter for ulike diskrimineringsgrunnlag. Møtene har vært sentrale i arbeidet med å gjøre ombudet kjent blant foreninger og organisasjoner. I tillegg har disse møtene vært viktige for å innhente nødvendig kunnskap til ombudet fra de ulike grunnlagene. Brukerforumene ble i første omgang organisert i forhold til hvert enkelt grunnlag. Etter hvert har vi sett nytten av å arrangere møter på tvers av grunnlag for å utveksle erfaringer og kunnskap grunnlagene i mellom. I 2007 arrangerte vi blant annet et møte med tema «interseksjonalitet», om hvilke muligheter som åpner seg når man ser grunnlagene på tvers.

Temamøter

Ombudet er gjennom sitt mandat pålagt å skulle ha en forumsfunksjon for aktuell debatt innen likestilling og diskriminering. I 2007 har ombudet arrangert temamøter og brukerforum både i Oslo og andre

steder i landet. Gjennom den landsomfattende kampanjeturneen «Bevisst» fikk ombudet i 2007 en svært god geografisk spredning på dette arbeidet. En oversikt over temamøtene finnes under resultatindikator 2 «Arrangementer».

Deltakelse i referansegrupper

Ombudet har i 2007 deltatt i forskjellige referansegrupper som arbeider med spørsmål knyttet til ombudets ansvarsområder. Følgende kan nevnes:

- Deltakelse i arbeidsgruppen som behandler spørsmål om ansvar for forbudet mot kjønnsdiskriminerende reklame.
- Deltakelse i referansegruppe for evaluering av Oslo kommunes handlingsplan for rekruttering av innvandrere i stillinger i kommunen.
- Deltakelse i referansegruppen til Koordineringsenheten for oppfølging av ofre for menneskehandel (KOM).
- Deltakelse i referansegruppen for Stopp menneskehandel.
- Deltakelse i referansegruppen for Levekårsundersøkelse – Seksuell orientering (SSB).
- Deltakelse i referansegruppen for Arbeidskraftundersøkelsen – tilleggsutvalget innvandrere 2008 (SSB).
- Deltakelse i referansegruppen for diskriminering på boligmarkedet – innvandrere (Husbanken).
- Deltakelse i referansegruppen for forskningsprogrammet for immigrasjon og etiske relasjoner (Forskningsrådet – IMER).

Foredrag, innlegg og deltakelse i paneldebatter

Gjennom foredragsvirksomhet kan ombudet spre kunnskap om hvordan bedrifter, organisasjoner og partene i arbeidslivet best mulig kan arbeide for å fremme like muligheter og bekjempe diskriminering. En annen viktig arena for å fremme ombudets synspunkter er deltakelse i paneldebatter. I 2007 holdt ombudet 93 foredrag/innlegg og deltok i sju paneldebatter.

Mottak av utenlandske delegasjoner

Likestillings- og diskrimineringsombudet mottar jevnlig utenlandske delegasjoner som ønsker å høre om likestillingsarbeidet i Norge generelt og arbeidet til ombudet spesielt. I 2007 mottok ombudet 21 utenlandske delegasjoner. Noen av disse mottakelsene er ledd i menneskerettighetsdialogen Norge har med vedkommende land eller del av annet arrangement i regi av Utenriksdepartementet. Andre besøker oss på eget initiativ.

Møtevirksomhet med myndigheter og organisasjoner

Som en del av pådriverarbeidet, har ombudet deltatt i en rekke møter med offentlige myndigheter hvor vi har kommet med innspill i forhold til utvikling av planer og lovverk. Vi har deltatt på flere møter med Barne- og likestillingsdepartementet i forbindelse med homopolitisk

erfaringskonferanse («Trygghet og mangfold») og har også gitt Kunnskapsdepartementet innspill til strategiplanen for likestilling i barnehage og grunnopplæring. I tillegg har ombudet hatt møte med Fornyings- og administrasjonsdepartementet i forbindelse med innspill til arbeid med fornyelse av offentlig sektor og konsekvenser for etniske minoriteter.

Ombudet har tatt initiativ til møter for å ta opp tema vi mener i større grad må settes på dagsorden. Blant annet har vi hatt trakassering og seksuelle overgrep som tema i flere sammenhenger. I forbindelse med dette arrangerte ombudet i samarbeid med oslorussens hovedstyre frokostmøte med denne tematikken 8. mars. I tillegg har ombudet hatt møte med Kunnskapsdepartementet om forbedring av seksualundervisningen i skolen for å forebygge seksuell trakassering og seksuelle overgrep.

Ombudet har jevnlig møter med ulike frivillige organisasjoner, Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om aktuelle tema og prosesser. Vi har også hatt møte med samiske organisasjoner i Kautokeino, med representanter for nasjonale minoriteter og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Disse møtene er viktige og nødvendige for å innehente informasjon fra brukergruppene og å spre informasjon om ombudet og hvilke rettigheter brukergruppene har i ulike situasjoner.

3.1.2. Resultatindikator 2: Samarbeidsprosjekter

Ombudet samarbeider ofte med andre organisasjoner og virksomheter om arrangementer, blant annet de regionale likestillingskonferansene og den nasjonale milepælskonferansen som ble arrangert i samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet og Forum for kvinner og utviklingsspørsmål (FOKUS).

Konferansen «Diskriminerings mange former» som fokuserte på hvordan de ulike formene for diskriminering er relatert til hverandre samlet rundt 150 personer i Oslo. Konferansen ble arrangert i samarbeid med NFR (Forskningsrådets program for kvinne og kjønnsforskning og IMER-programmet).

Prosjektet «Idrett for alle? Om likestilling i idretten – en undersøkelse av ressursfordeling, representasjon og rekruttering»

Likestillings- og diskrimineringsombudet har inngått samarbeid med Norges idrettshøgskole om prosjektet «Idrett for alle? Om likestilling i idretten – en undersøkelse av ressursfordeling, representasjon og rekruttering».

Prosjektet er en kartlegging av likestilling i idretten, med vekt på ressursfordeling mellom kjønnene. Kartleggingen vil også berøre likestilling med utgangspunkt i etnisitet, seksuell orientering og funksjonsevne. Forprosjektet fant sted høsten 2007, mens hovedprosjektet går fram til september 2008.

Milepælskonferansen 2007

Den årlige Milepælskonferansen ble i 2007 avviklet 16. januar i Oslo i regi av Barne- og likestillingsdepartementet, Utenriksdepartementet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Reform og FOKUS. Denne dialogkonferansen er et ledd i myndighetenes forberedelser til FNs kvinnekommisjons sesjoner i New York. Tema for konferansen var sammenfallende med tema for møtene i FN i februar 2007: 1) Diskriminering og vold mot jentebarn og 2) Evaluering av arbeidet med menns og gutters rolle.

Milepælskonferansen gir kvinneorganisasjonene en mulighet til å bli kjent med og påvirke arbeidet for norsk gjennomføring av FNs kvinnekonvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW).

3.1.3. Resultatindikator 3: Internasjonalt samarbeid

Utviklingen av likestillings- og diskrimineringsjussen i Norge er i høy grad knyttet til utviklingen internasjonalt. Norge har blant annet forpliktet seg til å harmonisere nasjonalt regelverk med EUs likebehandlings- og ikke-diskrimineringsdirektiver. Ved siden av dette har Norge inkorporert både FNs kvinnekonvensjon og FNs rasediskrimineringskonvensjon i henholdsvis likestillingsloven og diskrimineringsloven.

FNs kvinnekonvensjon og rasediskrimineringskonvensjon

Ombudet har et særskilt ansvar for å overvåke at norsk forvaltningspraksis og rett er i overensstemmelse med FNs kvinnekonvensjon og rasekonvensjon. Norge la fram sin sjuende rapport og ble eksaminert av FNs Kvinnekomité's medlemmer i New York i august 2007. Representanter fra ombudet var til stede under eksaminasjonen. Ombudet hadde også oversendt en rekke innspill til Kvinnekomiteen i forkant av møtet i New York.

Internasjonale nettverk

Ombudet deltar jevnlig i møter i «European Commission against Racism and Intolerance» (ECRI).

Ombudet er også medlem av det europeiske nettverket «Equinet». Nettverket består av europeiske håndhevingsorganer for likestilling og ikke-diskriminering. Tema for møtene er ofte innspill til praktiske caseløsninger som løfter fram aktuelle diskriminerings spørsmål som berører flere lands lovgivning.

I tillegg til de nevnte nettverkene er ombudet med i et nordisk nettverk for håndhevingsorganer mot etnisk diskriminering. Her avholdes det årlige møter.

Advisory Committee

Ombudet har i 2007 deltatt i møter i EUs rådgivende komité for

kjønnslikestilling («Advisory Committee on Equal Opportunities»). Komiteen skal gi råd til kommisjonen når det gjelder utforming av politikk og tiltak med hensyn til kjønnslikestilling. I 2007 deltok Beate Gangås også i en arbeidsgruppe som utarbeidet en uttalelse om kjønnsdimensjonen med hensyn til inkludering av etniske minoriteter («Opinion on the gender dimension of the inclusion of ethnic minorities»).

Europeisk-arabisk menneskerettighetsdialog

Målet med dette dialogforumet er å styrke menneskerettighetsinstitusjonene i Europa og den arabiske verden og å være en møteplass der institusjonene kan utveksle erfaringer og lære av hverandre. Ombudet deltok på dialogmøtet i København i oktober 2007.

Menneskerettighetsdialoger

Ombudet deltok i 2006 på flere bilaterale menneskerettsdialoger i regi av Utenriksdepartementet, både i Norge og i det deltakende landet. Grunnet ressursituasjonen og andre store prosesser i 2007 har ombudet bare i begrenset omfang hatt anledning til å bidra dette året. Blant annet deltok vi ved mottak av den kinesiske delegasjonen under menneskerettsdialogen mellom Norge og Kina som ble avholdt i Oslo i september. Det er et mål for ombudet å bidra under menneskerettsdialogene også i fremtiden.

Fostering Caring Masculinities

Likestillings- og diskrimineringsombudet avsluttet i 2007 det EU-finansiert prosjektet «Fostering Caring Masculinities». Partnerland var Island, Tyskland, Spania og Slovenia, i tillegg til Norge som var prosjektleder. Prosjektet har fokusert på hvordan bedrifter kan legge til rette for at fedre bedre kan balansere mellom arbeid og familie.

Barne- og likestillingsdepartementet har bidratt med den norske finansieringen i prosjektet. På norsk side har i tillegg disse vært med: Landsorganisasjonen, Arbeidsforskningsinstituttet, Nordisk institutt for kvinne- og kjønnsforskning, Reform, Institutt for samfunnsforskning. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet evaluerte prosjektet.

Common Measures for Discrimination

Ombudet har hatt en ledende rolle i prosjektet «Common Measures for discrimination» som ble avsluttet med en rapport som presenterer anbefalinger om hvordan videreutvikle måling av diskriminering. I prosjektet deltok Danmark, Nederland, Portugal og Tsjekkia med to deltakere hver.

3.2. RESULTATMÅL 2: Avdekke diskriminerende forhold og drive påvirkningsarbeid

3.2.1. Resultatindikator 1: Høringsuttalelser

Ombudet har i 2007 gitt hørings svar i flere sentrale saker. Nedenfor følger en oversikt over de viktigste sakene der ombudet har uttalt seg:

- Endringer i utlendingsforskriften – oppholdstillatelse når det foreligger praktiske hindringer for retur.
- Forslag om rett til arv og uskifte for samboere.
- Diskrimineringsombudsloven – uttalelse vedrørende diskriminering på boligmarkedet.
- Kommuneplan 2008 for Oslo kommune.
- Bekjempelse av rasisme – oppfølging av verdenskonferansen i Durban.
- Rett til redusert arbeidstid for arbeidstakere over 62 år.
- Organisering av en framtidig yrkesskadeordning.
- Forslag om endringer i ekteskapsloven – felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par.
- NOU 2007:4 Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre.
- NOU 2007:6 Formål for framtida – formål for barnehage og opplæring.
- Forslag om kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester.
- Endringer i utlendingsforskriften § 107 – gyldighet for flerreisevisum.
- Krav om utforming av IKT – ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov.
- Ratifisering av FN konvensjonen – mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Handlingsplan for økt kvinneandel i marin sektor.
- Forslag til regulering av barnevernets omsorgsansvar for enslige mindreårige i den første fasen etter ankomst til landet.
- Forslag om innføring av aktivitets- og rapporteringsplikt i diskrimineringsloven og i en ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov.
- Rapporten «Rett til tolk – tolking og oversettelse i norsk straffeprosess».
- Retningslinjer for kjønnsrelatert forfølgelse.

Saker av generell interesse som ombudet har tatt opp på eget initiativ:

- Revisjon av unntaksbestemmelsene i likestillingsloven og arbeidsmiljøloven.
- Forslag om forbud mot spørsmål om graviditet.
- Saker som relaterer seg til utviklingen på området personer med nedsatt funksjonsevne.

3.2.2. Resultatindikator 2: Arrangementer

I 2007 arrangerte ombudet flere seminarer og konferanser. Disse aktivitetene var fora for å dokumentere situasjonen på ulike områder samtidig som de dannet grunnlag for ombudets beslutninger eller uttalelser om bestemte forhold. I tillegg var disse seminarene viktige for andre aktører med interesse for våre områder. Det å skape slike møteplasser mellom interesseorganisasjoner, forskere, beslutningstakere og andre, er viktig i pådriverarbeidet.

I tillegg til egne arrangementer ble ombudet invitert til svært mange andre fora for å diskutere utfordringer på de ulike grunnlagene vi arbeider innenfor. Mange har i løpet av 2007 ønsket vårt bidrag i eget utviklingsarbeid for å sikre likestilling og motvirke diskriminering.

Temamøter i Oslo

- 26. februar: Kvinnelig verneplikt
- 8. mars: Ungdom, likestilling, seksualitet og samliv
- 21. mars: Politiet og minoriteter
- 26. april: Delt bosted for barn – til beste for hvem?
- 26. juni: Åpent møte om homofili i forbindelse med Skeive Dager
- 12. september: Arbeid mot omskjæring
- 23. november: En skole for alle – hvilken rolle spiller kjønn?
- 13. desember: Interseksjonalitet

Temamøter andre steder i landet

I forbindelse med Bevissturneen (se kapittel 4.1.1) fikk vi muligheten til å holde brukerforumsmøter og temamøter utenfor Oslo. Slike møter krever mye og kan være en utfordring uten ekstra ressurser. Erfaringen er at slike møter fungerer best dersom de er arrangert i nært og tett samarbeid med en lokal organisasjon eller ressursperson som kjenner de lokale forholdene.

Følgende temamøter ble avholdt:

- Bergen – møte med ulike organisasjoner innenfor funksjonsevne.
- Bergen – møte i samarbeid med Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring om homofili
- Stavanger – møte med Samarbeidsrådet for trossamfunn

Fredrikstad – åpent møte om kjønn og seksualitet

Skien – åpent møte for etniske minoriteter på «Humanismens hus»

Trondheim – seminar om aldersdiskriminering

Tromsø – møte med Senter for vold og traumer

Tromsø – møte med Norgga Sarahkka (forening for samiske kvinner)

Tromsø – møte med Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring og Skeiv Ungdom i Troms.

3.2.3. Resultatindikator 3: Medieoppslag

Likestillings- og diskrimineringsombudet ønsket å bli mer synlig i media i 2007. I den forbindelse har ombudet satset mer på egne mediestrategier for utspill i pressen. Det har resultert i en økning i presseoppslag og medieomtale. Innslag i etermediene er ikke inkludert i statistikken. Den reelle medieaktiviteten er derfor vesentlig større enn tallene skulle tilsi. Ombudet er sitert i aviser og nettsteder fra alle landets fylker. Dekningen er lavest i Troms og Finnmark og høyest i Østfold og Akershus. Ellers er det små forskjeller mellom fylkene. Ved siden av dette har ombudet hatt fast kronikkspalte i Moss Avis og vi har hatt fast spørrespalte i flere av fagforbundenes fagblader hvor vi svarer på konkrete spørsmål om diskriminering og likestilling. I forbindelse med «Bevisst»-kampanjen ble det dessuten laget en reklamespott for radio.

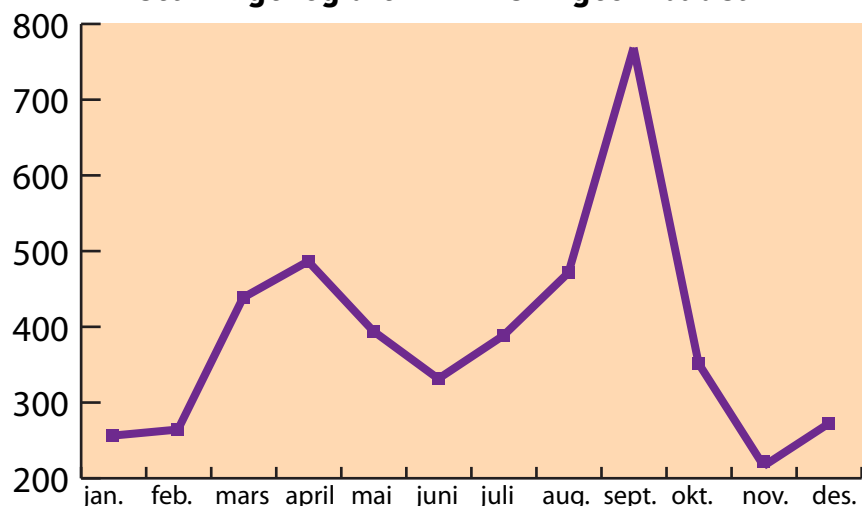
Mange utenlandske medier har også vist interesse for ombudet. Særlig er ombudets kommentarer til kravet om kvinnerepresentasjon i ASA-styrer vært etterspurt.

Pressehenvendelser og oppslag

Ombudet mottok og håndterte rundt 550 pressehenvendelser i 2007.

Ombudet fikk 4647 oppslag i ulike medier, inkludert egne utspill. Det gir en økning fra i fjor på ca 80 prosent (Retriever for 2006 og 2007).

Figur 3.2.3.1 Antall medieoppslag om Likestillings- og diskrimineringsombudet

Ombudet skrev 55 kronikker til aviser og fagblader i løpet av året.

Ombudet var flere ganger intervjuet til ulike radioprogrammer (NRK radio i programmer som Dagsnytt, Dagsnytt 18, Norgesglasset, Kulturnytt, 17,30 m.fl., Kanal 24, P4) og TV (NRK, TV2, TV Norge).

Ombudet har også blitt intervjuet i ukepressen og fagblader.

3.2.4. Internett

I mars 2007 lanserte Likestillings- og diskrimineringsombudet nye nettsider på www.ldo.no. Det gjenstår fortsatt arbeid for at nettstedet skal ha den gode tilgjengeligheten som er anbefalt. Treffstatistikken for www.ldo.no viser om lag 250 treff per dag.

3.2.5. Måling av omdømme

Høsten 2007 foretok Norstat en omnibusundersøkelse for Likestillings- og diskrimineringsombudet. I hovedtrekk var resultatene som følger:

- Det var relativt få som kjente til at Beate Gangås er likestillings- og diskrimineringsombud.
- Blant dem som kjente til Beate Gangås var det et flertall som mente at hun hadde stor eller svært stor troverdighet.
- En relativt stor andel av de spurte visste at Likestillings- og diskrimineringsombudet arbeidet mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne.
- De over 50 år skåret lavest på kjennskapen til at ombudet arbeider mot aldersdiskriminering.

3.2.6. Dokumentasjonsarbeid

Ombudet skal dokumentere forekomsten av diskriminering i samfunnet. Dette gjøres hovedsakelig gjennom publikasjonene SaLDO og PRAKSIS som begge ble utgitt første gang i 2007.

For å lette innhenting av informasjon er det utviklet et nettbasert verktøy. Dette vil gjøre det enklere og mer effektivt å samle inn systematisk informasjon fra enkeltpersoner og fra offentlige institusjoner. Dette systemet brukes også til å registrere informasjon internt om mottatte klagesaker.

SaLDO - et samfunnsregnskap for likestilling og diskriminering

SaLDO er Likestillings- og diskrimineringsombudets samfunnsregnskap over graden av likestilling og omfanget av diskriminering. SaLDO er en utvidet videreføring av Likestillingsbarometeret, der også andre diskrimineringsgrunnlag enn kjønn omtales.

SaLDO gir imidlertid ikke et komplett bilde av samfunnet sett i et likestillingsperspektiv. Dette skyldes blant annet at noen områder og noen grunnlag er dårligere dokumentert og har et dårligere statistikkgrunnlag enn andre. SaLDO skal videreføres i 2008.

Diskrimineringsjuss i PRAKSIS

Diskrimineringsjuss i PRAKSIS gir en oversikt over sentrale klagesaker og veiledningsaker som ombudet har behandlet det siste året, samt de mest sentrale lovgivningsmessige prosessene som ombudet har tatt initiativ til eller deltatt i. PRAKSIS skal videreføres i 2008.

Øvrige publikasjoner utgitt i 2007

- Brosjyre om funksjonshemmede i arbeidslivet: Tett gapet
- Brosjyre til alle skoler i forbindelse med Året for like muligheter
- Miniløpere og diverse trykksaker i forbindelse med Bevissturneen
- Veiledning for like muligheter for alle i arbeidslivet

4. Øvrige prosjekter

4.1 Kampanjen: «Bevisst – på deg selv og på andre»

I 2007 hadde ombudet flere større prosjekter gående. Disse prosjektene ble samlet under paraplybetegnelsen «Bevisst – på deg selv og på andre». «Bevisst» var ombudets hovedsatsning i 2007. Innunder «Bevisst» kom disse fire prosjektene: Bevisstturneen, Bevisst Valg 07, Tett Gapet og Det europeiske året for like muligheter for alle.

I forbindelse med «Bevisst»-kampanjen oversatte ombudet en nettbasert test av implisitte assosiasjoner til norsk. Dette skjedde i samarbeid med ledende forskningsmiljøer i USA (Harvard University). Testen er gratis tilgjengelig for alle. Hensikten med testen er å gjøre de som tar den mer bevisst på egne fordommer. Testen dekker sju ulike diskrimineringsgrunnlag.

4.1.1 Bevisstturneen

Målet med bevisstturneen var å spre informasjon om EU-direktivene 2000/43/EC og 2000/78/EC og implementeringen av disse direktivene i norsk lovgivning. Således var prosjektets formål å spre kunnskap og bevissthet omkring diskrimineringsloven og arbeidsmiljølovens kapittel 13 om likebehandling. Dette skulle gjøres gjennom direkte kontakt med folk gjennom blant annet informasjonsmøter og stands i det offentlige rom.

Det ble gjennomført en rekke møter med arbeidsplasser, arbeidstakerorganisasjoner, skoler, interesseorganisasjoner og andre.

I forbindelse med PR-strategien utviklet vi et konsept vi kalte «Equalitas». Det var vektere på vakt mot usakelig forskjellsbehandling. En samtidsdansgruppe var kledd opp som vektere og utførte en danseperformance. Dette konseptet førte til stor medieoppslutning om turneen. Equalitasprisen som ble delt ut til forbilder innen arbeidet for likestilling og mot diskriminering ble også svært vellykket.

Foredrag og kurs

Arrangementer i perioden til Bevisstturneen ble så langt det lot seg gjøre gjennomført innefor rammen av dette prosjektet. Nedenfor følger en oversikt:

Mo i Rana – dialog med Rana kommune og Statens innkrevningsentral

Geiranger – LOs ungdomskonferanse kurs/foredrag med ledere for fagforeninger

Sunndal – møte med Hydro Aluminium

Lillehammer – kurs/foredrag for studenter ved Høyskolen i Lillehammer

Halden – kurs/foredrag for videregående skole

Saltstraumen – kurs/foredrag for LØs ungdomspatrolje

Bodø – møte med ansatte i Bodø fengsel og Forsvaret/Bodø hovedflystasjon

Bergen – kurs/foredrag for Høyskolen i Bergen

Stavanger – kurs/foredrag for Stavanger Katedralskole

Lillehammer – kurs/foredrag for ansatte og administrasjon ved Høyskolen i Lillehammer

Fredrikstad – kurs/foredrag for en videregående skole i Fredrikstad

Skien – to kurs/foredrag for elever ved Skien videregående skole

Sunnalsøra – kurs/foredrag for elever ved videregående skole

4.1.2. Bevisst valg 2007

I forbindelse med kommunestyre- og fylkestingsvalget 2007 gjennomførte ombudet en kampanje for å få flere kvinner og mer mangfold i kommunestyre og fylkesting. I tillegg ble de største politiske partiene invitert til å skrive under på en erklæring hvor de tok ansvar for å drive en inkluderende valgkamp fri for diskriminering og fremmedfrykt.

Kampanjen «Kryss en kvinne! Stem mangfold!»

I forkant av lokalvalget i 2007 ble de politiske partiene oppfordret til å sette kvinner øverst på nominasjonslistene til kommunestyrevalget. Resultatet ble 42 prosent kvinner på listene. På 70 prosent av listene hadde partiene satt en mann på førsteplass. På oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet gjennomførte ombudet kampanjen «Kryss en kvinne» med det formål å øke kvinneandelen i kommunestyre og fylkesting. Denne kampanjen ble utvidet i og med at 2007 var EUs år for like muligheter for alle. I sin kampanje oppfordret ombudet velgerne til å stemme inn flere kvinner og mer mangfold ved å gjøre endringer på stemmeseddelen. Kampanjen og medienes utstrakte dekning av den skapte en engasjerende debatt.

Selv om mange av velgerne benyttet seg av muligheten til å gjøre endringer på stemmeseddelen, ser vi at det endelige valgresultatet ikke avviker svært mye fra fordelingen på nominasjonslistene. Derfor ser vi partienes nominasjonslister som avgjørende for kjønnsfordelingen ved neste kommunestyre- og fylkestingsvalg, og ombudet har kommet med et innspill til kommunal- og regionalministeren om at valgloven bør endres, slik at hver valgliste må ha annenhver kvinne og mann på hele lista for å bli godkjent. I tillegg bør partiene oppfordres til å ha en bedre kjønnsbalanse enn i dag på førsteplassene på partiets lister på landsbasis. Vi ser at dette

vil kreve langsiktig tenking og rekruttering, og vi har følgelig også bedt kommunal- og regionalministeren vurdere å iverksette tiltak som kan stimulere flere kvinner til å gå aktivt inn i lokalpolitikken.

Politikernes ansvar for en inkluderende valgkamp

I forbindelse med kampanjen «Bevisst valg 2007» tok de ti største politiske partiene imot utfordringen fra Likestillings- og diskrimineringsombudet om å skrive under på en erklæring hvor de tok ansvar for å føre en inkluderende valgkamp fri for diskriminering og fremmedfrykt. Partiene forpliktet seg dermed til å opptre bevisst og med respekt for menneskeverdet i alle sine valgkampaktiviteter, og til å ta tak i stigmatiserende og diskriminerende uttalelser som rammer mennesker på grunn av etnisk eller religiøs tilhørighet, seksuell orientering, alder, funksjonsevne eller kjønn. Underskrivingen fikk stor medieoppmerksomhet. Brudd på politikererklæringen i løpet av valgkampen ble fulgt opp av ombudet.

4.1.3. Prosjektet «Tett Gapet»

Ombudet har i 2007 på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet gjennomført prosjektet «Tett Gapet» rettet mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. Målet for prosjektet var å få flere personer med nedsatt funksjonsevne ut i arbeidslivet. Målgruppen for prosjektet var arbeidsgivere, arbeidstakere, personer med nedsatt funksjonsevne og etater som har betydning for saken. En informasjonsbrosjyre om arbeidsliv og personer med nedsatt funksjonsevne ble utarbeidet og distribuert. Det ble avholdt to konferanser, en i Bergen («Rett person på rett plass; funksjonshemmet – men ikke når jobben er den rette») og en i Oslo («De beste hodene får ikke alltid bein å gå på»). Konferansene samlet om lag 200 deltakere til sammen.

4.1.4. Det europeiske året for like muligheter for alle

Det europeiske året for like muligheter for alle har vært et EU-initiativ. I Norge har aktivitetene blitt koordinert av Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Prosjektet har hatt som hovedmål å fremme like muligheter for alle ved å øke kunnskapen om likestilling og diskriminering i Europa gjennom bevisstgjøring, ansvarliggjøring og debatt om rettigheter, deltakelse, anerkjennelse og respekt.

I Norge har Året for like muligheter for alle rettet seg mot en bred målgruppe. Barn og unge har vært en av hovedmålgruppene. Samtidig har tiltakene rettet oppmerksomhet mot både offentlig og privat sektor, arbeidslivspartene samt det sivile samfunn, herunder interesseorganisasjoner og politiske partier.

4.2. Etnisk diskriminering i statlig sektor

I september 2007 igangsatte arbeids- og inkluderingsministeren en bred og systematisk kartlegging av hvordan den faktiske situasjonen er når det gjelder diskriminering av personer med innvandrerbakgrunn i statlig sektor og hva som gjøres for å bekjempe diskriminering. Alle departementer med underliggende etater ble bedt om følgende:

- En beskrivelse av hva som gjøres for å bekjempe diskriminering innen statlig sektor.
- En beskrivelse av eventuell forekomst av diskriminering/opplevd forskjellsbehandling utøvd av statlige myndigheter.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet ga følgende oppdrag til Likestillings- og diskrimineringsombudet for perioden 15. november 2007 til 15. januar 2008:

- Oppsummere materialet departementene og etatene rapporterte inn.
- Oppsummere rapporter fra Likestillings- og diskrimineringsombudet og Senter mot etnisk diskriminering (SMED) om opplevd diskriminering utøvd av statlige myndigheter.
- Oppsummere andre rapporter om diskriminering/opplevd forskjellsbehandling.
- Gi anbefalinger til eventuelle videre undersøkelser og/eller strakstiltak.

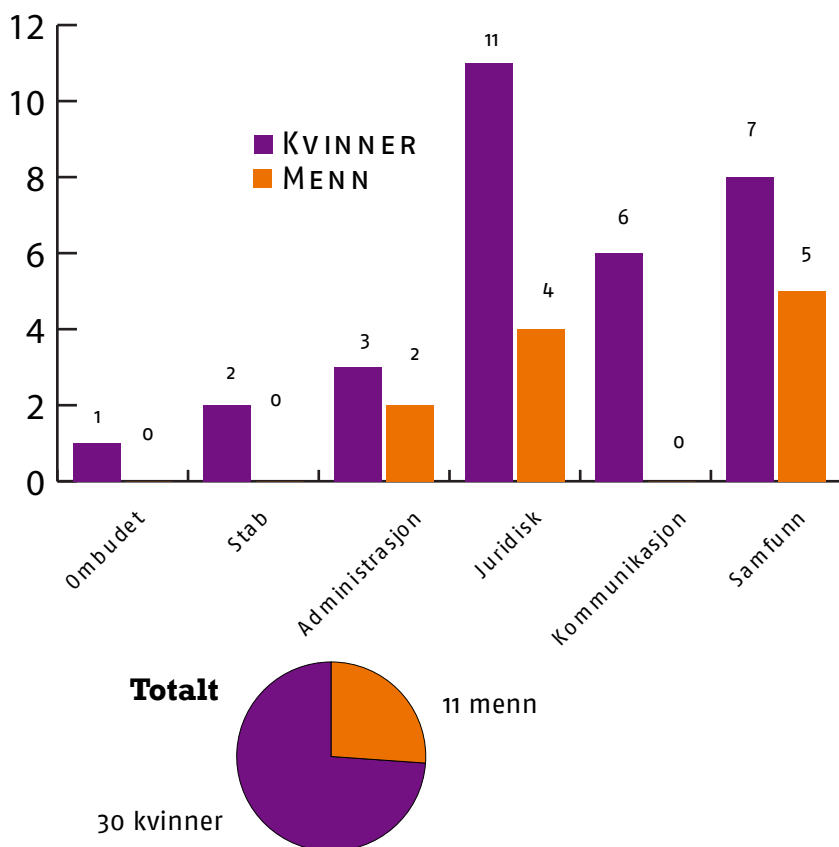
Ombudet utarbeidet en rapport til Barne- og likestillingsdepartementet som skulle være klar på nyåret 2008. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har gitt ombudet midler til en prosjektlederstilling i 2008 for å følge opp rapportens anbefalinger.

5. Interne forhold

5.1. Personalmessige forhold og likestilling

5.1.1. Kjønnfordeling

Figur 5.1.1.1 Ansatte etter avdeling og kjønn

Figur 5.1.1.1 viser kjønnfordeling på ansatte i virksomheten og mellom enheter per desember 2007, herunder faste tilsatte/vikarer/engasjerte (hvorav tre på prosjekt). Ansatte i ulønnet permisjon og engasjementer under to måneder er ikke tatt med.

Av ombudets 37 faste tilsatte var 75,7 prosent kvinner og 24,3 prosent menn ved utgangen av 2007.

I ledergruppen er det fire kvinner (80 prosent) og en mann (20 prosent). Tilsvarende tall for 2006 var tre kvinner (60 prosent) og to menn (40 prosent).

Kjønnsfordeling på nyansatte

Tallene omfatter faste og midlertidig ansatte, samt interne avansementer.

Tabell 5.1.1.2: Kjønnsfordeling på nyansatte

AVDELING	KVINNER	MENN	TIL SAMMEN
Stab	1	0	1
Administrasjon	1	0	1
Juridisk	3	1	4
Kommunikasjon	3	0	3
Samfunn	6	2	8
TIL SAMMEN	14	3	17
PROSENT	82,4%	17,6%	100%

Søkermasse på alle (eksternt utlyste) stillinger fordelt etter kjønn

Blant søkerne på stillinger lyst ut ved ombudet var det 71 prosent kvinner og 29 prosent menn. Blant de som ble ansatt i 2007 var det 74 prosent kvinner og 26 prosent menn, noe som tilsvarer kjønnsfordelingen i søkermassen.

Det var i gjennomsnitt 25 søkere per stilling (mot 35 i 2006).

5.1.2. Lønnsmessige forhold

Gjennomsnittslønn for kvinner og menn

2006-tall i parentes:

- Kvinner kr 413 000 (kr 398 000)
- Menn kr 408 450 (kr 404 000)

Kjønnsfordeling blant de fem høyest lønte og fem lavest lønte (2006-tall i parentes):

- Blant de høyest lønte er fire kvinner og en mann (tre kvinner og to menn). Dette gjenspeiler overvekten av kvinner i ledelsen.
- Blant de lavest lønte er fire kvinner og en mann (fire kvinner og en mann). Dette gjenspeiler overvekten av kvinner i administrasjonsavdelingen, der de fleste av stillingene er på lavere nivå enn ellers i organisasjonen.

5.1.3. Internt avansement

Ved lokale 2.3.3-forhandlinger per 1.7.07 fikk fem medarbeidere opprykk, herav fire kvinner og en mann.

Av opprykkslønnsmasse (inkl. lokalt tilskutte midler, i alt kr 86 700) gikk henholdsvis 76,5 prosent til kvinner og 23,5 prosent til menn.

Ved 2.3.4-forhandlinger 5.7.07 fikk to kvinner og en mann opprykk.

En kvinne avanserte til høyere stillingskode fra rådgiver til seniorrådgiver.

Gjennom 2.3.8-forhandlinger (etter prøvetidens utløp) fikk to kvinner ett lønnstrinn høyere, en kvinne fikk to lønnstrinn høyere.

5.1.4. Stillingsbrøker og overtidsbruk

Fordeling på heltid og deltid:

- Heltid: 39 medarbeidere (92,9 prosent)
- Deltid: 3 medarbeidere (7,1 prosent), alle er kvinner.

Overtidsbruk: Samlet overtidsbruk for 2007 var kr 210 605, tilsvarende ca. halv stilling. Overtidsbruk på prosjekt utgjorde kr 17 100.

5.1.5. Kompetanseutvikling

Av kompetanseutviklingstiltakene som ble gjennomført i 2007, kan nevnes:

- En medarbeider (kvinne) holder på med utdanning for å oppnå generell studiekompetanse.
- En medarbeider (mann) er på doktorgradsprogram i sammenliknende politikk.
- To medarbeidere (en kvinne og en mann) har deltatt i videreutdanning innenfor arbeidsrett (spesialfag arbeidsrett).
- To medarbeidere (menn) har deltatt i to dagers «training» i regi av «Equinet» i Bucuresti, Romania, våren 2007. Tema: «Multiple discrimination».
- En medarbeider (kvinne) har deltatt på innføringskurs for tillitsvalgte og forhandlingskurs for tillitsvalgte.
- Det har vært avholdt to internseminar med eksterne foredragsholdere for alle medarbeiderne i juridisk avdeling:
  - EØS-rett (halvdagsseminar)
  - Skrivekurs (halvdagsseminar)
- To medarbeidere (en mann og en kvinne) har deltatt på heldagskurs i den nye offentlighetsloven.

5.1.6. Seniorer

Det er gitt lettelse i arbeidet med tjenestefri én dag i måneden med lønn for seniorer over 62 år. I tillegg tilbys tilsatte i målgruppen seniorkurs.

5.1.7 Andre relevante forhold

Tabell 5.1.7.1: Permisjonsuttak per utgangen av 2007

PERMINSJONSTYPE	KVINNER	MENN	TIL SAMMEN
Foreldrepermisjon	1*	0	1
Ulønnet permisjon	5	1	6

*Nedsatt stilling til 80%

I løpet av året har tre menn og tre kvinner tatt ut foreldrepermisjon.

Tabell 5.1.7.2 Sykefravær i 2007*

TYPE	1. KVARTAL	2. KVARTAL	3. KVARTAL	4. KVARTAL	SNITT
Legemeldt*	2,1	4,4	3,60	1,75	2,96
Egenmeldt	1,63	0,89	0,65	0,62	0,95
TIL SAMMEN	3,73	5,29	4,25	2,37	3,91

* Tallene er hentet fra NAV for de 3 første kvartalene. Egne tall for 4. kvartal.
Til sammenligning var samlet sykefravær i 4. kvartal 2006 på 4,56 %.

Som det går frem av tabell 5.1.7.2, er sykefraværet ved ombudet relativt lavt.

5.1.8. Mangfold

I stillingsutlysninger fremgår det at Likestillings- og diskrimineringsombudet i størst mulig grad ønsker å gjenspeile mangfoldet i befolkningen og at det derfor er et mål å oppnå en balansert kjønns- og alderssammensetning. Ombudet ønsker seg også flere medarbeidere med innvandrerbakgrunn og flere ansatte med nedsatt funksjonsevne. Dette er også noe som gjøres klart i stillingsannonse.

Ombudet har per utgangen av 2007 tre medarbeidere med innvandrerbakgrunn, tilsvarende 7,14 prosent av arbeidsstokken, jf. SSBs definisjon. Av disse er det to kvinner som er fast tilsatt og en mann som er midlertidig tilsatt. Målet for 2007 var at 7 prosent av arbeidsstokken skulle ha innvandrerbakgrunn. Dette tallet har vi som mål skal øke fram mot 10 prosent i 2009.

I 2007 ble én person med nedsatt funksjonsevne midlertidig tilsatt, tilsvarende 7,1 prosent av alle nytilsetninger.

Hvis det finnes kvalifiserte søkere som har etnisk minoritetsbakgrunn eller nedsatt funksjonsevne, skal, i følge ombudets personalreglement, minst én fra hver av disse gruppene innkalles til intervju. Ved tilsetting av søker med redusert funksjonsevne kan kvalifikasjonsprinsippet fravikes.

Ombudet har som mål å oppnå en bedre kjønnsbalanse innenfor alle stillingsgrupper på avdelingsnivå.

For 2008 er det planlagt å videreutvikle en personalpolitikk som vil tydeliggjøre ombudets mål og virkemidler for å oppnå en enda mer mangfoldig arbeidsstokk med tanke på diskrimineringsgrunnlagene vi er satt til å håndtere.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har inngått IA-avtale (inkluderende arbeidsliv).

5.2. Økonomi 2007

Likestillings- og diskrimineringsombudet er i henhold til vedtak i Stortinget 13.12.05 gitt unntak fra bruttoprinsippet for budsjettering. Det vil blant annet si at man disponerer sine inntekter selv med adgang til å overføre resultatet av årets drift til påfølgende budsjettertermin og at man kan opprette og inndra stillinger.

5.2.1. Inntekter – bevilgninger og årsresultat*

Tabell 5.2.1.1: LDO total - 2007

INNEKTER	KONTO	TOTALT	LDO POST 50	PROSJEKTER
		pr. 31.12.2007	pr. 31.12.2007	pr. 31.12.2007
Bevilgning	3410	- 29 092 000,00	- 29 092 000,00	
Andre inntekter	3141	- 25 580,00	- 25 580,00	
Prosjekter	3131 - 3132	- 5 301 476,85		- 5 301 476,85
Inntekter per 31.12.07		-34 419 056,85	-29 117 580,00	- 5 301 476,85

UTGIFTER	KONTO	TOTALT	LDO POST 50	PROSJEKTER
Personalkostnader	5000-5985	21 550 891,87	19 523 860,21	2 027 031,66
Driftskostnader	6300-7770	16 430 565,05	12 056 141,00	4 374 424,05
Utgifter per 31.12.07		37 981 456,92	31 580 001,21	6 401 455,71

RESULTAT 2007	KONTO	TOTALT	LDO POST 50	PROSJEKTER
		3 562 400,07	2 462 421,21	1 099 978,86
Egenkap. ved inng av året	2051	- 3 083 256,73	- 3 083 256,73	
Fordring Bevisst 13007	8888	- 360 000,00		- 360 000,0
Resultat per 31.12.2007		119 143,34	- 620 835,52	739 978,86

* Avrundede tall kommenteres. Kommenterte tall er merket oransje.

Som tabell 5.2.1.1 LDO total – 2007 viser, ble LDO over kapittel 849 «post 50 Basisbevilgning» bevilget kr 29 092 000.

Diverse inntekter i 2007 var på kr 25 580.

Inntekter i sum på post 50 ble da kr 29 117 580.

Utgifter var til sammen kr 31 580 001.

Resultatet over post 50 ble således et merforbruk på kr 2 462 421.

Tilsvarende for prosjekter var kr 5 301 476 i inntekter og kr 6 401 455 i utgifter, altså et årsresultat med et merforbruk på kr 1 099 978.

Av dette er kr 360 000 fordring i 2008.

Resten, kr 739 978, er en netto av samlede mindre resultater på fire avsluttede prosjekter* (i alt + kr 128 839), jf. tabell 5.2.2.1.– resultatlinjen, samt ombudets tilskudd i to prosjekter: «Året for like muligheter for alle» (prosjekt 14006) med kr 547 219 og «Bevisst» (prosjekt 13007) med kr 321 600, jf. tabell 5.2.2.1.– resultatlinjen.

Tabell 5.2.1.2: Utgifter 2007

UTGIFTER 2007	KONTI	BELØP TOTALT	PROSJEKTER	%	LDO POST 50	%
Personalkostnader	5000-5985	21 550 892	2 027 032	31,67 %	19 523 860	61,82 %
Bygningers drift	6300-6390	3 779 024	0	0,00 %	3 779 024	11,97 %
Konsulenttjenester	6420	1 107 998	983 635	15,37 %	124 363	0,39 %
Maskiner, inventar, kontorutgifter	6540-6940	7 093 652	1 885 865	29,46 %	5 207 787	16,49 %
Reiser, kurs, møter	7130-7420	2 497 957	865 401	13,52 %	1 632 556	5,17 %
Andre kostnader, bank, kortgebyrer	7700-7770	1 951 934	639 523	9,99 %	1 312 411	4,16 %
Sum utgifter		37 981 457	6 401 456	100,00 %	31 580 001	100,00 %

Av Tabell 5.2.1.2 Utgifter 2007 fremgår det at årets utgifter var på totalt kr 37 981 457, herav post 50 kr 31 580 001 og prosjektutgifter kr 6 401 456.

Av ombudets utgifter over post 50, kr 31 580 000, utgjorde lønns- og personalkostnader 61,8 prosent, bygningers drift ca. 12,0 prosent og andre driftsutgifter ca. 26,2 prosent med hovedvekt på maskiner og inventar samt kontorutgifter (konti 6540-6590), 16,5 prosent.

Av samlede prosjektutgifter på kr 6 401 456 utgjøres de tre største komponentene av personalkostnader 31,7 prosent, maskiner, inventar, kontorutgifter 29,5 prosent og konsulenttjenester 15,4 prosent.

* Gjelder prosjektene 14001, 14002, 14003 og 14005. Se tabell 5.2.3.1

Tabell 5.2.1.3: Resultat 2007

	BELØP	PROSJEKTER	LDO POST 50
Inntekter – utgifter per 31.12.2007*	3 562 400	1 099 979	2 462 421
Fordring – Prosjekt Bevisst 13007*	- 360 000	- 360 000	
Resultat per 31.12.07**	3 202 400	739 979	2 462 421
Egenkapital ved inngangen av året	- 3 083 257		
MERFORBRUK TOTALT	119 143		

*se tabell 5.2.1.1

**se tabell 5.2.1.1. og 5.2.1.2

Tabell 5.2.1.3. Resultat 2007 viser et merforbruk på post 50 og på prosjekter på i alt kr 3 562 399. Dette må ses mot akkumulert egenkapital fra 2006 (= mindreforbruk) på kr 3 083 256.

Sammen med en fordring til 2008 på ett av prosjektene (13007 «Bevisst») på kr 360 000, gir dette et negativt årsresultat på kr 119 143 til overføring på 2008.

Isolert sett bunner resultatet på post 50, et merforbruk på 2 462 421, vesentlig i følgende:

- Ombudet har bevisst oppdimensjonert organisasjonen med fem nye stillinger i løpet av året. Med en nyetablert organisasjon fra 2006 var det i 2007 helt nødvendig å se an og vurdere stillingsbehov og stillingsdimensjonering noe nærmere i forhold til pålagte oppgaver, både i forhold til faglige og administrative stillinger.
- For å huse flere tilsatte er arealet utvidet med vel 300 kvm. Årskostnad (lokalleie og fellesutgifter) i 2007 beløp seg alene til ca. kr 365 000. I tillegg kom innføring av de nye lokalene med kabling, oppmaling, møbler, utstyr o.a. til anslagsvis kr 250 000.
- Standarden på fellestjenester som data, arkiv- og saksbehandlingssystem, tele, kopiering o.a. er høynet for å imøtekomme økende faglige ambisjoner og krav; ca. kr 250 000.
- For å bidra i tilretteleggingsarbeidet for avlevering av arkivene fra de tre fusjonerte organisasjoner per 1.1.06 til Likestillings- og diskrimineringsombudet er det prioritert i alle fall i størrelse kr 200 000 – 250 000 i innleie av arkivar via vikarbyrå og i bruk av egen arkivleder. Større utgifter for overlevering av disse arkivene vil komme i 2008.
- Prioritert medvirkning i to prosjekter var i alt kr 868 819 (prosjekt 14 006, «Året for likemuligheter» med kr 547 219 og prosjekt 13007, «Bevisst» med kr 321 600).
- Et prosjekt «Idrett for alle? Om likestilling i idretten – en undersøkelse av ressursfordeling, representasjon og rekruttering» som utføres av Norges idrettshøgskole er prioritert over post 50 med kr 894 100.

5.2.2. Nærmere om prosjekter

Som det fremgår av Tabell 5.2.2.1 Prosjekter – inntekter og utgifter, har ombudet hatt prosjektinntekter og avsetninger på til sammen kr 7 410 695 i 2007.

Tabell 5.2.2.1. Prosjekter – inntekter og utgifter

Prosjektstatus 31/12-07	Avsluttet	Avsluttet	Avsluttet	Ikke avsluttet
	Focus 14001	Common Measures 14002	Alders- diskriminering 14003	Funksjehemmede i arbeidslivet 14004
INNETEKTER/AVSETNINGER:				
2980 Avsetning prosj.2007				-381 436
3131 Internasjonale prosj.	-602 258	-589 343	-21 244	
3132 Andre prosjekter				-1 064 273
SUM INNETEKTER/AVSETNINGER	-602 258	-589 343	-21 244	-1 445 709
UTGIFTER:				
5000 Ordinær lønn				
5010 Overtid			6 219	2 723
5030 Feriepenger	3 383		-15 953	90 449
5080 Ekstrahj./vikarer	28 192			420 246
5280 Gruppelivsforsikring	57			569
5400 Arb.giveravg.	4 378	1 027	1 074	69 194
5340 Honorar oppg.pl.	0	7 285	1 400	31 094
5345 Honorar ikke oppg.pl.				50 000
5405 Aga avsatte feriep.	477		-2 249	12 753
5410 Pensjonsinnskudd	2 801			33 517
5420 Arb.giv. andel SPK				5 838
5985 Vikarbyrå				
6420 Konsulenttjenester	366 177	451 450		18 500
6543 IT-utvikl.kostnader				
6560 Anskaffelse ktr.utstyr				3 750
6610 Forbruksmateriell				
6740 Trykningsutg.	41 634	59 788	5 822	74 929
6750 Annonser				52 444
6910 Telefon				
6940 Porto + frakt	4 567	13 659		10 926
7130 Reiseutgifter	54 797	26 582		16 488
7132 Drosje		379		1 816
7330 Kursutgifter				
7331 Kompetanseutvikling				
7332 Møter og sem.				142 937
7333 Bevertning	308			529
7420 Gaver				5 571
7700 Andre kostnader				20 000
SUM UTGIFTER	506 771	560 170	-3 687	1 064 273
Resultat 2007	-95 487	-29 173	-24 931	-381 436

Merknader: Når det gjelder prosjekt Info.kamp. 13007, regnskapsføres kr 360 000 som fordring - kto. 8800 Årsresultat kredit/kto. 2981 Prosjektfordring debet.

Av dette er avsetninger til 2008 for tre prosjekter (14004, 14006 og 14007) på kr 2 109 218. Prosjektinntekter i 2007 var altså kr 5 301 477.

Utgifter var på til sammen kr 6 401 458; altså et underskudd på kr 1 099 981. Fratrullet en fordring på prosjekt 13007 på kr 360 000, blir årsresultatet på prosjekter en merutgift på kr 739 979, jf. tabell 5.2.1.3.

Prosjektene «Focus» (14001), «Common Measures» (14002) «Aldersdiskriminering» (14003) og «Valgkamp» (14005) er fullført i 2007.

Avsluttet	Ikke avsluttet	Ikke avsluttet	Ikke avsluttet	TOTALT
Valgkamp 14005	EU 2007 14006	Bevisst 13007	Statlig diskriminering 14007	
	-1 110 377		-617 405	-2 109 218
	-785 181	-1 156 583		-3 154 609
-1 000 000			-82 595	-2 146 868
-1 000 000	-1 895 558	-1 156 583	-700 000	-7 410 695
	229 468		59 794	289 262
		8 156		17 098
23 390	47 704	27 922	7 175	184 070
194 921	168 068	224 389		1 035 816
	853		114	1 593
29 922	60 897	39 112	9 195	214 799
		11 400		51 179
		5 750		55 750
3 298	6 726	3 937	1 012	25 954
17 289	27 764	21 155		102 526
	5 739		5 306	16 883
32 102				32 102
33 438	34 589	79 480		983 634
195 499		66 733		262 232
46 603		164 810		215 163
890		3 276		4 166
19 576	102 188	142 739		446 676
423 140		387 968		863 552
		622		622
684	63 621			93 457
	14 132	256 861		368 860
	766	3 120		6 081
				0
		7 000		7 000
	116 669	188 495		448 101
	1 123	24 544		26 504
		3 284		8 855
	452 093	167 430		639 523
1 020 752	1 332 400	1 838 183	82 596	6 401 458
20 752	-563 158	681 600	-617 404	-1 009 237
utgifter 2007 dekkes av LDO	-547 219	-321 600		
	-1 110 377	360 000		

5.2.3 Gjeld, avsetning og fordringer per 31.12.07

5.2.3.1. Tabell: Gjeld, avsetning og fordringer per 31.12.07

KONTONAVN	KONTONR.	BELØP	FORDRING PROSJ.
Forskuddstrekk	2600	-739 212,00	
Pensjonstrekk (2%)	2630	- 57 277,00	
Arb.givers andel pensj.k.	2635	- 254 031,40	
Tilbakeholdt lønn	2690	2 339,80	
Skyldig arbeidsgiveravgift	2770	- 417 581,03	
Beregn AGA pensj.tr.o.	2772	- 35 818,50	
Skyldig gr.livsforsikring	2773	- 5 115,60	
Avsatt/utbet FP	2940		
Avsatt/utbet FP	2941	- 1572631,61	
AGA av avsatte feriepen.	2945	- 228 315,23	
Avsetninger prosjekter	2980	- 2 109 216,87	- 2 109 216,87
Prosjektfordring	2981	360 000,00	360 000,00
TOTAL BALANSEKONTI		- 5 056 859,44	- 1 749 216,87
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		- 4 937 716,10	
SALDO NORGES BANK 31/12.07		4 937 716,10	

I Tabell 5.2.3.1 Gjeld, avsetning og fordringer per 31.12.07 gjelder konti 2600 – 2945 henholdsvis forskuddstrekk, pensjonsinnskudd og arbeidsgivers andel til pensjonskassen samt skyldig arbeidsgiveravgift i november og desember og i feriepengeavsetning (konti 2940 og 2941) for hele 2007 med arbeidsgiveravgift; i alt kr 3 307 643.

Samlet avsetning på prosjekter var kr 2 109 216. En fordring for prosjekt «Bevisst» på kr 360 000 gjør at netto prosjektavsetning var kr 1 749 216.

Summen av disse beløp, kr 5 056 859, samt merforbruk på kr 119 143 utgjør saldoen i Norges Bank per 31.12.07 kr 4 937 716.

5.3. Diverse

5.3.1. Etske retningslinjer

Ombudet forholder seg til de etiske retningslinjene som gjelder for statstjenesten.

5.3.2. Krisehåndtering og informasjonsberedskap

Som ledd i nasjonal beredskap har ombudet utarbeidet en oversikt over kontaktpersoner som er tilgjengelig for Barne-

og likestillingsdepartementet i en eventuell krisesituasjon, jf. bevilgningsbrev 2006 av 6.2.06, pkt. 4.6. Oversikten er seinere oppdatert.

5.3.3. Føringer på IT-området

I forhold til www.altinn.no og www.minside.no har Likestillings- og diskrimineringsombudet som en relativt liten organisasjon med oppstart 1.1.06 p.t. ikke hatt kapasitet og ressurser til å gjengeliggjøre våre tjenester der.

Når det gjelder IKT-standarder følger ombudet sentrale anbefalinger.

5.3.4. Krav om risikostyring

Ombudet har rapportert til Barne- og likestillingsdepartementet på risikostyring. Vårt elektroniske saksbehandlingssystem er blitt løpende forbedret for å innfange erfaringer for utbedringer av rutiner.

5.3.5. Grønn stat – miljøledelse

Ombudet sparer energi ved at ansatte er pålagt å slukke lyset på kontorer når arbeidsdagen er over. Det er også foretatt en utbedring av isoleringen rundt vinduer og man har forsøkt å tilpasse ventilasjonsanlegget til inneklimatebehovet.

Ombudet er med i ordning for kildesortering av avfall.

5.3.6. Serviceerklæring

Likestillings- og diskrimineringsombudet har utarbeidet serviceerklæring som blant annet er å finne på nettsiden.

5.3.7. Overlevering av arkiv

Likestillings- og diskrimineringsombudet har tatt ansvar for at arkivene til tidligere Likestillingsombudet, Likestillingscenteret og Senter mot etnisk diskriminering (SMED) er overlevert Riksarkivet for klargjøring i henhold til arkivloven.

5.3.8. Bygningers drift, lokalleie

Ombudet har i 2007 fått utvidet lokalene i Grensen 5-7 ved at man fra februar leide 313 kvm i tilknytning til de nåværende lokalene, noe som absorberte et økt lokalbehov grunnet flere tilsatte. Samlet leieareal er da 1714 kvm.

5.3.9. Samlokalisering med Likestillings- og diskrimineringsnemnda

I de første månedene av 2007 var Likestillings- og diskrimineringsnemnda samlokalisert med ombudet. I denne perioden benyttet nemnda seg av ombudets administrative tjenester og infrastruktur.

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Grensen 5
Postboks 8048 Dep
N-0031 Oslo
Telefon: 24 05 59 50
Telefaks: 24 05 59 60
post@LD0.no

www.LD0.no

